Bizonyításfelvétel

Tartalomszolgáltató:

European Judicial Network (in civil and commercial matters)

Bulgária

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Ahhoz, hogy a peres fél állítását a bíróság elismerje, az arra hivatkozó félnek a jogszabályban előírt elfogadható bizonyítási eszközök valamelyikével bizonyítania kell azt. Ez azt jelenti, hogy az eljárási intézkedéseknek különböző típusai léteznek, amelyeket a bírósági eljárás szakaszától függően kategóriákba lehet sorolni.

A polgári perrendtartás (a továbbiakban: GPK) 153. cikke előírja, hogy a jogvita elbírálása szempontjából releváns minden vitás tényt és az azok közötti kapcsolatot bizonyítani kell, a GPK 154. cikke pedig arra kötelezi a feleket, hogy tisztázzák azokat a tényeket, amelyekre követeléseiket és kifogásaikat alapítják.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A hatályos nemzeti jog szerint az olyan tényeket, amelyek tekintetében egy jogszabály jogi vélelmet állít fel, nem kell bizonyítani. A konkrét jogi vélelem megdöntésére irányuló bizonyíték a jogszabályban kizárt esetek (a GPK 154. cikkének (2) bekezdése) kivételével minden esetben elfogadható.

Emellett nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek köztudomásúak, vagy amelyeket a bíróság hivatalból ismer; erről a bíróság köteles értesíteni a feleket (a GPK 155. cikke).

Ezzel kapcsolatban az eljárás megindításakor a bíróság köteles listát készíteni a bizonyítandó tényekről, megjelölve azt a felet, akinek bizonyítania kell azokat, és akire a bizonyítási teher hárul. A bíróság dönt továbbá a felek által előterjesztett bizonyítási indítványokról, és befogadja azokat a bizonyítékokat, amelyek releváns, elfogadható és szükséges bizonyítéknak minősülnek (a GPK 146. cikke).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Azokat a tényeket, amelyekre a felek követeléseik alátámasztása érdekében hivatkoznak, a jogszabályban előírt releváns bizonyítási eszközökkel kell bizonyítani. A bíróságnak minden bizonyítékot meg kell vizsgálnia annak érdekében, hogy meghatározza annak az ügybeli súlyát (pl. a magán- és közokiratok közötti különbség).

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A perben a bizonyításfelvételre sor kerülhet a megfelelő fél által benyújtott írásbeli kérelem alapján vagy – a szabad rendelkezés elvének alkalmazására vonatkozó szabályokkal összhangban – a tárgyaláson szóban

előterjesztett indítvány nyomán.

Ha azonban a bíróság megállapítja, hogy egyes bizonyítékok az ügyben relevánsak, hivatalból is elrendelheti a bizonyíték beszerzését.

A bizonyítási indítványban a fél megjelöli a tényeket és a tények alátámasztására szolgáló bizonyítási eszközöket.

A tanú meghallgatására irányuló indítványban a félnek meg kell jelölnie a tanúnak felteendő kérdéseket, a tanú teljes nevét és címét, valamint azt a napot, amelyre a fél meg kívánja idéztetni a tanút.

Az ellenérdekű félnek felteendő kérdésekre irányuló indítványban szerepelniük kell azoknak a kérdéseknek, amelyekre a félnek válaszolnia kell majd.

A szakvélemény befogadására irányuló indítványban meg kell jelölni a különös szakértelmet igénylő területet, a szakvélemény tárgyát, valamint a szakértő feladatát.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha a bíróság jóváhagyja a bizonyítási indítványt, határozatot bocsát ki, amelyben határidőt határoz meg a bizonyításfelvételre. A határidő azon a bírósági tárgyaláson kezdődik, amelyen meghatározták azt, mégpedig azon fél tekintetében is, aki szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg a tárgyaláson.

A GPK 131. cikkének (1) bekezdése és 127. cikkének (2) bekezdése szerint a feleknek meg kell jelölniük a bizonyítékokat és a bizonyítékokkal alátámasztott konkrét körülményeket, valamint be kell nyújtaniuk a keresetlevél benyújtásakor és az alperes viszontkeresetének kézhezvételekor rendelkezésükre álló minden írásbeli bizonyítékot.

A GPK 158. cikke úgy rendelkezik, hogy amennyiben egyes bizonyítékok beszerzése kétséges vagy különös nehézségekkel jár, a bíróság határidőt határozhat meg a bizonyíték beszerzésére, és a kérdéses bizonyíték nélkül folytathatja le a tárgyalást, ha az a meghatározott határidőn belül nem kerül benyújtásra. A bizonyítás az eljárás során később is felvehető, ha ez nem jár az eljárás túlzott késleltetésével.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság külön határozatban elutasíthatja a bizonyítási indítványt, ha azok a tények, amelyeket a fél be kíván bizonyítani, nincsenek hatással az ügyre, és ha a bizonyítási indítványt nem megfelelő időben nyújtották be. Ha a fél egy tény bizonyítása érdekében több tanú meghallgatását indítványozza, a bíróság úgy is dönthet, hogy a javasolt tanúknak csak egy részét fogadja el. Amennyiben a vitatott tényt nem sikerül bizonyítani, a többi tanút is meg kell idézni (a GPK 159. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartás az alábbi bizonyítási eszközöket ismeri el:

- tanúvallomások, amelyekre a 163–174. cikk rendelkezéseit kell alkalmazni;
- a felek magyarázatai:
    - egy konkrét tény elismerése,
    - konkrét kérdésekre adott válaszok,
    - a felek nyilatkozataira a GPK 175–177. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni;
- írásbeli bizonyítékok, amelyekre a GPK 178–194. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni:
    - közokiratok,
    - magánokiratok.

Írásbeli bizonyítékot benyújthatnak a felek, vagy azt bekérheti a bíróság is. Az írásbeli bizonyítékot papíron vagy elektronikus formában lehet benyújtani. Ez utóbbi esetben a nyomtatott változat mellett a bíróság kérheti, hogy a dokumentumot elektronikus formában is nyújtsák be. Amennyiben a fél egy dokumentum másolatát mutatja be, fel lehet szólítani, hogy a dokumentum eredetijét is mutassa be (a GPK 183. cikke).

A dokumentumokat általában bolgár nyelven kell benyújtani. Amennyiben azokat idegen nyelven nyújtják be, a dokumentumhoz megfelelő, a fél által hitelesíttetett bolgár fordítást kell csatolni.

A GPK 187. cikke szerint abban az esetben, ha a bíróság nehézség nélkül be tudja szerezni a nyomtatott iratokat, elegendő csak az iratok közzétételének helyét megjelölni.

A bíróság elrendelheti egyes írásbeli bizonyítékoknak a felek vagy az eljárásban részt nem vevő harmadik felek általi szolgáltatását. A GPK 190. és 192. cikke szerint bármelyik fél kérheti a bíróságtól, hogy így járjon el, és a bíróság a döntését a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján hozza meg. Írásbeli bizonyíték kívülálló féltől való beszerzése érdekében erre irányuló külön írásbeli kérelmet kell benyújtani a bírósághoz. A kérelem másolatát az érintett harmadik fél számára is rendelkezésre kell bocsátani.

Bár a feleket a bizonyítékok bemutatására vonatkozó jogi kötelezettség terheli, azt megtagadhatják, ha a dokumentum a magánéletükre vagy családtagjuk magánéletére vonatkozik, vagy ha a bizonyíték bemutatása sérti jóhírnevüket, vagy annak következtében ellenük büntetőeljárás indítható. Ebben az esetben – bizonyos feltételek mellett – a bíróság felszólíthatja a feleket, hogy a dokumentumból származó kivonatokat mutassanak be.

A nemzeti jog szerint a felek vitathatják az ellenérdekű fél által benyújtott írásbeli dokumentum hitelességét, de azt legkésőbb az általuk benyújtott dokumentumokra adott válasz kézhezvételéig tehetik meg. Amennyiben a dokumentumot a tárgyaláson nyújtják be, azt a tárgyalás végéig kell megtámadni. Amennyiben az ellenérdekű fél fel kívánja használni a vitatott dokumentumot, a bíróság az annak hitelességére vonatkozó vizsgálatot rendel el. A bizonyítási teher a dokumentum hitelességét vitató félre hárul. Amennyiben a vitatott dokumentumon nem szerepel az annak hitelességét vitató fél aláírása, a bizonyítási teher a dokumentumot bemutató félre hárul. A vitatott dokumentum hitelességének megállapítására irányuló vizsgálat lefolytatását követően a bíróság dönt arról, hogy az hitelesnek vagy hamisnak minősül-e. A bíróság az erről való döntését belefoglalhatja az ügyben hozott ítéletbe (a GPK 193. és 194. cikke).

- A tanúvallomásokra vonatkozó szabályokat a GPK 195–203. cikke tartalmazza.

Szakértők a felek kérelmére vagy a bíróság által hivatalból rendelhetők ki. A szakértőknek a jelentés bemutatására kijelölt tárgyalás kitűzött napját legalább egy héttel megelőzően kell benyújtaniuk jelentéseiket.

Amennyiben a szakértő következtetését vitatják, a bíróság egy vagy több másik szakértőt jelölhet ki. A bíróság emellett felkérheti a szakértőt, hogy vizsgálja felül szakvéleményét, vagy az ügyben nyújtson be egy második véleményt.

- A szemlére és hitelesítésre vonatkozó szabályokat a GPK 204–206. cikke tartalmazza.

A bíróság a felek kérelmére vagy saját hatáskörben elrendelheti, hogy az ingó vagy ingatlan vagyont szemle útján vizsgálják meg, vagy egy személyt tanúk, illetve a bíróság által kijelölt szakértők részvételével vagy enélkül hitelesítsenek.

A szemle és a hitelesítés a bizonyítékok beszerzésére és ellenőrzésére szolgáló módszerek. E módszerek a teljes bíróság hatáskörébe tartoznak, és azok elvégzésére a bíróság egyik tagja vagy egy másik bíróság is kijelölhető.

A bíróság értesíti a feleket a szemle időpontjáról és helyszínéről. A szemléről jegyzőkönyvet kell készíteni, amely részletesen ismerteti a szemle megállapításait, a szakértők által szolgáltatott magyarázatokat, valamint a szemle helyszínén meghallgatott tanúk vallomásait.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúktól a bizonyítékokat tanúmeghallgatással kell beszerezni. Az írásban benyújtott tanúvallomások nem fogadhatók el. A szakértő a tárgyalás kitűzött napját legalább egy héttel megelőzően nyújtja be írásban következtetéseit, majd azt a tárgyaláson előadja, és azt bizonyítékként befogadják. A bíróság és a felek kérdéseket tehetnek fel a szakértőknek.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A nemzeti eljárásjog nem ruház fel egyes bizonyítékfajtákat nagyobb bizonyító erővel. A bizonyítékokat a kereset jogalapját meghatározó bizonyított tények értékelésének időpontjában egyedileg és azok teljességében kell értékelni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Jogszabályban meghatározott konkrét esetekben – például az olyan jogügyletek érvényességének bizonyítása esetén, amelyekhez írásbeli aktusra van szükség – kizárólag írásbeli bizonyítékokat lehet elfogadni. A tanúvallomásokat a következő esetekben nem lehet elfogadni: közokirat tartalmának cáfolata; olyan körülmények igazolása, amelyek tekintetében a bizonyítékokat írásbeli aktus formájában kell benyújtani; az 5000 BGN-t meghaladó értékű szerződések érvényességének bizonyítása, kivéve, ha a szerződést házastársak, egyenes ági felmenők vagy leszármazottak, negyedik ágig bezárólag vérrokonok vagy második ágig bezárólag házassággal szerzett rokonok kötötték; az írásbeli határozattal létrehozott pénzbeli kötelezettségek teljesítése; az olyan írásbeli megállapodások érvényességének bizonyítása, amelyeknek a tanút igénybe venni kívánó peres fél az egyik fele, vagy az ilyen megállapodások módosítása vagy felmondása; a féltől származó magánokirat tartalmának cáfolata.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A vallomástételt a jogszabályban meghatározott kivételekkel senki sem tagadhatja meg.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A felek képviselői és a jogvitában eljáró közvetítők mellett a következő személyek tagadhatják meg a vallomástételt: a felek egyenesági felmenői vagy leszármazói, testvéreik, házassággal szerzett első ági rokonaik, házastársaik, korábbi házastársaik vagy bejegyzett élettársaik (a GPK 166. cikke). A bíróság az ügyben rendelkezésre álló összes információ alapján értékeli a tanúvallomást, figyelembe véve a tanú ügyhöz fűződő esetleges érdekeit is.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A GPK 163. cikke szerint a tanúknak a bíróság előtt meg kell jelenniük és vallomást kell tenniük. Amennyiben a tanúnak alapos oka van arra, hogy ne tegyen vallomást vagy ne válaszoljon egyes kérdésekre, ezen okokat a tárgyalást megelőzően írásban be kell nyújtania annál a bíróságnál, ahol tanúskodnia kell, és csatolnia kell az okokat alátámasztó bizonyítékokat. (a GPK 167. cikke). Az idézés nem teljesítése és a bíróság előtti megjelenés elmulasztása bírsággal jár, emellett a bíróság elrendelheti, hogy a tanút az igazságügyi rendészet kényszerítse a bíróság előtti megjelenésre.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bizonyítékokat a 6B. pontban szereplő személyek kivételével bármely féltől be lehet szerezni, akkor is, ha cselekvőképtelenek vagy érdekeltek a jogvita eredményében. A bíróság a tanú cselekvőképtelenségének vagy az ügyben való érdekeltségének figyelembevételével értékeli a tanúvallomást.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúkat a felek indítványára vagy a bíróság saját hatáskörében eljárva lehet meghallgatni. A tanúnak szóló idézést a tanút meghallgatni kívánó fél által megadott címre kell kézbesíteni. Amennyiben a cím helytelen, a bíróság határidőt szab, amelyen belül e félnek új címet kell megadnia.

Minden hivatalosan megidézett és a bíróságon megjelenő tanút külön, a felek jelenlétében kell meghallgatni. Egy tanút többször is meg lehet hallgatni. A bíróság az ügyben beszerzett összes bizonyítékra tekintettel értékeli a tanúvallomást. A GPK 170. cikke szerint a tanú meghallgatása előtt a bíróság tájékoztatja őt a hamis tanúzás következményeiről és feljegyzi a személyes adatait. Amennyiben a bíróságnak alapos oka van rá, a tanút a tárgyalás meghatározott időpontja előtt is meghallgathatja vagy a bíróságon kívül is lefolytathatja a

meghallgatást. A feleket a meghallgatásra meg kell idézni. A polgári perrendtartás nem tartalmaz a tanú videokonferencia vagy más technikai eszköz segítségével történő meghallgatására vonatkozó rendelkezést. Amennyiben a bizonyítékot egy másik bíróság illetékességi területén kell beszerezni, a bíróság e feladattal a helyi kerületi bíróságot (*rayonen sad*) is megbízhatja (a GPK 25. cikke).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A jogellenesen beszerzett vagy az írásbeli dokumentumok vitatására vonatkozó eljárás szerinti megtámadást követően hamisnak minősülő bizonyítékot az ítélethozatal során figyelmen kívül kell hagyni. E bizonyítékot az ügyből ki kell zárni. Ugyanez az eljárás vonatkozik az ügyben nem releváns bemutatott bizonyítékokra is.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A fél nyilatkozatát akkor lehet bizonyítékként elfogadni, ha azt a GPK 176. cikke szerinti eljárásban, vagyis olyan esetben tette, amelyben a bíróság felszólította a felet, hogy személyesen jelenjen meg és szolgáljon az ügyben releváns körülményekre vonatkozó magyarázattal.

Last update: 11/02/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.